

החמס – עמלק דורנו

דבר ה' כבר קבע ש'יד על כס וגו' מלחמה לה' בעמלק מדור דור'. אם כן, את אותו עימות ראשוני שאתו נאלץ עמנו להתמודד ביציאתו ממצרים עם עמלק, לא יוכל להישאר עימות חד פעמי בהיסטוריה, אף לא יהיה עימות המתחדש מידי פעם לפעם, אלא ייהפך למאבק מטא-היסטורי שילווה את היסטוריית עמנו עד עת גאולת העולם.

מהו שורשו של מאבק זה, הלוּבש לכאורה צורה של מאבק קלאסי רגיל בין שני עמים, אך על כרחנו מקפל לתוכו מרכיבים שונים מאד מכל עימות רגיל, לאור העובדה שהקב"ה דורש מאתנו יחס קשוח הנטול כל רחמנות כלפיו, 'תמחה את זכר עמלק מתחת השמים', עד כדי כך שכבר שאול המלך אינו מוסגל לעמוד בדרישה אלהית זו?

ובכן, רבותינו ישבו כבר על מדוכה זו, והשיבו: 'א"ר חוניא לאמבטי רותחת שלא היה ברייה יכולה לירד בתוכה ובא בן בליעל אחד וקפץ וירד בתוכה אף על פי שניכווה, אלא הקירה לפני אחרים. כך מן שיצאו ישראל ממצרים נפלה אימתן על כל אומות העולם, אז נבהלו אלופי אדום וגו' תפל עליהם אימתה ופחד (שמות טו: טו-טז), וכיון שבא עמלק וניזדוג להם אף על פי שנטל את שלו מתחת ידיהם, אלא הקירן לפני אומות העולם'. במילים פשוטות: יד ההשגחה שהתגלתה בכל הנסים שהתחוללו ביציאת מצרים, וכפפה את כל העולם להכיר בפעם הראשונה ביד ה' בעולם, השולטת בכל, המראה שכל המציאות היא כחומר ביד היוצר בפני הקב"ה, והכל למען העם אשר בחר לו י-ה, והנה שעם אחד, דוקא מ'קרובי בשרנו', צאצא של עשיו, אחי יעקב אבינו, מחליט לקעקע את יסודות ההתגלות הזו המופיעה דרך עם ה'. מאבקו הוא אם כן, מאבק נגד יסודות האמונה היהודית הצרופה. אך, לא סתם נגד עצם ההתגלות אל עם ישראל הוא מתייצב, אלא בעיקר נגד ההנהגה האלהית המובילה את עם ה' ממחנות השמדה שבמצרים אל הגאולה אשר בארץ ישראל. שעם שרידי חרב, שזכה לראות במו עיניו את התעוללות ה' במעצמה הגדולה דאז, פרעה ומצרים, יוכל להזיז שבעה עממין עצומים מארצם, ולהתיישב בארץ שכולם התאוו לה, ולכן פלשו כולן אליה זה אחר זה, ככל הנראה, משום שבמודע או שלא, הבינו את גודל ערכה, עובדה זו נראית לעמלק לעג לכל ההיסטוריה האנושית. שעבדים מושפלים ומדוכאים שלא היו מוסגלים להגן על עצמם ועל מינימום כבודם במצרים, יגברו על המעצמה השלטת ויצליחו במקום בו מעצמות אחרות וכבירות לא הצליחו, יהפכו את הבלתי אפשרי למציאות ריאלית, היא בעינינו תופעה מקוממת ובלתי נסבלת. לכן הוא מרגיש צורך ואף חובה לחשוף ולמצא את הסקים והחולשות שבתופעה זו, והוא מתייצב בדרכנו בבואנו לארץ ישראל.

למצא סדקים וחולשות בתופעה מנצחת, הוא דבר קשה, לכן את מי הוא תקף? על זה משיבים רבותינו **בפסיקתא דרב כהנא** (מנדלבוים, פיסקא ג - זכור) [יב] כל הנחשלים אחרים (דברים כה: יח). ר' יודה ור' נחמיה ורבנין. ר' יודה או' כל מי שהיה **נינוח היה נישול**. ור' נחמיה או' כל מי שהענן פולטו היה נישול. ז"א, לדעת רבי יהודה הוא ידע לתקוף את כל מי שהיה **נינוח ושאנו**, קרי כל מי שלא הבין את הסכנה הטמונה בו. רבי נחמיה מצדו, מסביר שהוא ידע לתקוף כל מי שנפלט מהענן שהגן על אבותינו, קרי כל מי שלא ידע לשמור על קשר נאמן ונכון עם הזהות הישראלית ומהותה. ואיך הוא תוקף? על זה כבר התורה עצמה: 'ויזנב בך כל הנחשלים אחרים!' אך איך יש להבין מונח זה 'ויזנב בך', גם על זה הסבירו לנו רבותינו שם (פסיקתא דרב כהנא הנ"ל): [יא] ויזנב בך (דברים כה: יח), היכה אותך מכת זנב, קרי תוקפים מאחור, לא פנים אל פנים. סוג של פחדנות מלווה באכזריות על הנחשלים!

ובאיזה אופן הצליחו לתקוף מאחור? גם לכן קיבלנו תשובה **במדרש תנאים לדברים** (פרק כה, יח) 'אשר קרד בדרך אין קרד אלא שנזדמן לך מגיד שעשה לו עמלק מחילות בדרך והיה בא עליהן והורגן'. ומהן 'מחילות' בלשון רבותינו? **מנהרות**¹!! מוכר רבותי!! דרך מנהרות אלה תקפו מאחור את עמנו!

ולא זו בלבד, אלא שידעו להטעות אותנו. באיזה אופן? ובכן גם על זה משיבה **פסיקתא דרב כהנא** (מנדלבוים, פיסקא ג, זכור) 'מה עשה עמלק, ירד לבית ארכיון של מצרים ונטל טימסיהם של שבטים שהיה שם שמם חקוק עליהם, ובא ועמד חוץ לענן והיה קורא ראובן שמעון לוי ויהודה אחוכון אנא, פוקו דאנא בעי מעבד פרגמטיא עימכון, וכיון שהיה אחד מהם יוצא היה הורגו'. קרי, בני עמלק ידעו להתחפש לאנשים השייכים לעמנו, כי רק בני עמנו היו אמורים להכיר את שמותינו, וכך לטמון לנו מלכודת מוות!! שוב: מוכר לכם?! בלשון ימינו: התחפשו לחיילי צה"ל, טמנו מלכודת ורצחו!

והדמיון עם החמס אינו מסתיים בכך, ובנסיון השמדת שרידי שואה איומה. היכן ישב עמלק? **במדבר רבה** (וילנא, פרשת שלח פרשה טז-יח נ"ז, כט) הבהירו לנו רבותינו: **עמלק יושב בארץ הנגב מה ראו לפתוח בעמלק משל לתינוק שסרח ולקה ברצועה וכשמבקשין להפחידו מזכירין לו הרצועה שלקה בו כך היה עמלק רצועה**

¹ כדמוכח במקומות רבים, כגון בתוספתא כלים (צוקרמאנדל, פ"א הי"א): 'ר' יהודה אומר מחילות שתחת היכל חול וגגה של היכל קדש אין אוכלין שם קודשי קדשים ואין שוחטין שם קדשים קלים והטמאים שנכנסו לשם הרי אלו פטורין, או גם בפסחים (פו). 'זאי סלקא דעתך בשגגותיהן שוין לקרקע עזרה, היא לה מחילות, ואמר רבי יוחנן: מחילות לא נתקדשו! כי קאמר רבי יוחנן, בפתוחות להר הבית, כי תניא היא, בפתוחות לעזרה. והתניא, רבי יהודה אומר, מחילות מתחת ההיכל חול! וגו'.

רעה לישראל, ומה ראה לישוב לו על הספר על דרך כניסתן של ישראל לארץ כך צוהו עשו זקנו לקדמן לדרך ועקר ממקומו וישב לו בדרך וירד העמלקי והכנעני ויכום ויכתום עד החרמה!! איזה רמז² על רצועת עזה!! ואיך הוא מתחיל התקפותיו? ובכן פסוק מפורש הוא (במדבר כא, א-ב) 'וישמע הכנעני מלך ערד ישב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל וישב ממנו שבי', הוא חוטף נפשות, צעירים או חיילים, ומלך ערד זה היה עמלק, כקביעת רבותינו **במדבר רבה** (וילנא, פרשת חקת פרשה יט): 'מי היה מלך ערד זה עמלק שנא' (במדבר יג) עמלק יושב בארץ הנגב והחתי והיבוס והאמורי יושב בהר והכנעני יושב על הים ועל יד הירדן והיה יושב על הפרצה'. הוא יודע לנצל כל פירצה!

עמלק הינו איזה מין עם שאינו יכול לסבול כל טוהר, כל יושר, כל צדק, כל חסד, כל הרחמנות, בקיצור, כל מה שמאפיין את ישראל, ולכן הוא רואה בנו כתב אישום חי נגד האנושות כולה, ונעשה צמא דמנו באופן חולני וכרוני. והוא כדבריהם ז"ל שוב בפסיקתא דרב כהנא (מנדלבוים, פיסקא ג, זכור) [ח] עמלק (דברים כה, יז) עם ילק, פרח כהדין זחלה. דבר אחר, עם לק, אומה שבאת ללוק דמן של ישראל ככלב. ר' לוי בשם ר' שמע' בן חלופתא למה היה עמלק דומה, לזבוב שהוא להוט אחר המכה, כך היה עמלק להוט אחר ישראל ככלב. שואף הוא ללוק את דמן של ישראל בדיוק כמו שהארבה מתנפל על כל מה שמוצא בדרכו.

רק כך אפשר להבין את גערת ה' כלפי שאול המסרב לסלק מן העולם את המגפה הזו הקרויה עמלק, את מקור הרע האכזרי לאין קץ זה, כדבריהם ז"ל בקהלת רבה (וילנא, פרשה ז-א [ט"ז]): 'אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר, אל תהי צדיק הרבה יותר מבוראך, מדבר בשאול דכתיב (שמואל א' ט"ו) ויבא שאול עד עיר עמלק וגו', ר' הונא ור' בנייה אומר התחיל מדיין הוא כנגד בוראו, ואמר כך אמר הקדוש ברוך הוא לך והכית את עמלק, אם אנשים חטאו, הנשים מה חטאו, והטף מה חטאו, והבקר ושור וחמור מה חטאו, יצאת בת קול ואמרה אל תהי צדיק הרבה יותר מבוראך, ורבנן אמרי התחיל מדיין כנגד עגלה ערופה, ואומר אמר הכתוב (דברים כ"א) וערפו שם את העגלה בנחל הוא הורג והיא נערפת אם אדם חטא בהמה מה חטאה, יצאת בת קול ואמרה אל תהי צדיק הרבה'. ההמשך של רחמנות זו מוכר יותר מדיי: 'רשב"ל אומר כל מי שנעשה רחמן במקום אכזרי, סוף שנעשה אכזרי במקום רחמן, ומניין שנעשה אכזרי במקום רחמן? שנאמר (שמואל א' כב), ואת נוב עיר הכהנים הכה לפי חרב, ולא תהא נוב כזרעו של עמלק?! ורבנן אמרין כל מי שנעשה רחמן במקום אכזרי, סוף שמדת הדין פוגעת בו שנאמר (שמואל א' ל"א) וימת שאול ושלשת בניו'.

ועמלק יודע לפעול במישור הדיפלומטי הבין לאומי, כדברי רבותינו התנאים במכילתא (בשלה, מסכתא דשירה פרשה ט) 'כיון שיצאו ישראל מן הים, כנס עמלק את כל אומות העולם ובא ונלחם עם ישראל'. כך כיום הוא יודע לגייס את כל האו"ם ואף 'ידידי ישראל' כביכול, אנטישמים מוסווים, כאובמה³ וושר החוץ שלו, קרי, נכד המשומדים, הבאים עתה להצילו מיד ישראל.

לאחר ההכרה בעובדה שהמלחמה ברצועת עזה זו של עזה, היא מלחמה נגד העמלק המודרני, נשאר לנו לדרוש מממשלת ישראל שתנהג בהתאם, קרי, שלא יעלה על דעתה לרחם על אויבינו, ובכך לסכן את חיי חיילינו. יהיה זה פשע לא יסולח לדורי דורות, ואכזריות אין קץ על עמנו. אני שומע כבר את הקולות הזועקים: איך אפשר להתאכזר ככה? וכן אני משיב: ומי הרשה לכם להתאכזר על חיילינו?! בשם רחמנות על אויבים צמאי דם, אתם מעלים קרבן על גבי מזבח 'המולדת' את טובי בני עמנו?! מי יותר אכזר: אתם או החמס? אין ספק שאכזריות כלפי בני עמנו הינה נפשעת יותר מאכזריות כלפי אויב, ולכן התשובה לשאלה אחרונה זו ברורה: אם ח"ו יוגבלו פעולות חיילינו מפאת סיכון בני משפחות החמס, אם יהיה היסוס כלשהו לפוצץ בניין כלשהו מפאת חשש פגיעה במשפחות פלסטיניות, יהיה בדבר משום הקרבת חיילינו ח"ו למולך ממש!! עוד שריד של אליליות קדומה!! על טעות כזו בדיוק שילם שאול באיבוד שלטונו בעיני ה' לנצח. בדורנו, רק יהודי חולה אנוש נפשית, קרבן של מנטליות גלותית נוצרית ארוכת אלפיים שנה, יכול לעוות מוחות כפי שהמציאות הישראלית הצליחה לעשות בשלושים השנים האחרונות בניצוחו של חולה שגעון גדלות, משיח בעיני עצמו, שמעון פרס, האחראי העיקרי יחד עם חבריו מאדריכלי הסכמי אוסלו למציאות הנוראה הנוכחית!

הרב ד"ר אליהו רחמים זייני
ראש ישיבת ההסדר חיפה

² . אינני טוען כאן על דיוק גיאוגרפי.

³ . שלא היסס להצהיר (לפי הדיווחים) לפני בחירתו הראשונה, שהפוליטיקה של ארה"ב כלפי ישראל היא המורסה של

הפוליטיקה אמריקנית!!